

Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції 24 вересня 2010 р. – Укл.: Перепадя Ф.Л., Авдан О.Г., Соколова К.О., Черненко Г.С.; За заг. редакцією к.е.н., доцента Мацуки В.М. – Маріуполь: МДГУ, 2010. – 306 с.

Конференція присвячена проблемам розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу на національному й міжнародному рівнях, аналізу сучасних тенденцій управління цими галузями економіки в умовах глобалізації світового господарства, участі України на світовому туристичному та готельному ринку, а також питанням підвищення ефективності функціонування туристичного та готельно-ресторанного бізнесу в сучасних умовах національного й світового господарства. В роботі конференції беруть участь студенти, аспіранти, молоді вчені.

Головні напрямки роботи конференції:

- правові засади регулювання туристичної та готельно-ресторанної галузі;
- використання інформаційних технологій в туристичному і готельно-ресторанному бізнесі;
  - особливості управління маркетинговою діяльністю підприємств сфери туризму та готельно-ресторанного бізнесу;
  - впровадження сучасних технологій управління людськими ресурсами організацій сфери туризму та готельно-ресторанного господарства;
  - сучасні процеси та тенденції розвитку національного та міжнародного туристичного та готельно-ресторанного бізнесу;
  - управління сучасними процесами трансформації та інтеграції у туристичній індустрії та готельно-ресторанному бізнесу;
  - актуальні питання розвитку туристичної інфраструктури: регіональний аспект.

Організаційний комітет ставить перед собою такі задачі:

- обмін практичними і теоретичними напрацюваннями учасників конференції в області вивчення особливостей управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом;
- розробка напрямів управління і розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу в сучасних умовах функціонування національного й світового господарства.

СЕКЦІЯ «УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ІНТЕГРАЦІЇ У ТУРИСТИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ Й ГОТЕЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ»

БУЛАТОВА О.В.,
к.е.н., професор кафедри
міжнародної економіки
Маріупольського державного
гуманітарного університету

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Еволюція продуктивних сил різних країн неминує призводить до взаємопроникнення і зближення економік в масштабах світового господарства. Інтенсифікація процесів інтернаціоналізації виробництва і капіталів, розширення масштабів транснаціоналізації і розвиток на їх основі інтеграційних процесів визначають основну тенденцію розвитку сучасного світового господарства.

Еволюція міжнародного розподілу праці привела до розвитку економічної інтеграції, напями якої (глобальний і регіональний) є наслідком інтернаціоналізації і транснаціоналізації. Дані процеси в світовій економіці викликані, з одного боку, активною діяльністю ТНК, а з іншого, економічним зближенням держав в територіально-просторовому аспекті. У сучасних умовах розвитку міжнародного розподілу праці відбувається «подвійна» інтеграція, а саме: всесвітня економічна інтеграція, яка ґрунтується на процесах транснаціоналізації і виступає у формі глобалізації; і регіональна інтеграція, яка пов'язана з міждержавною взаємодією і ґрунтується на територіальній системі розміщення продуктивних сил і формуванні відповідних міждержавних територіально-виробничих комплексів.

Глобалізаційні процеси в сучасних умовах охоплюють всі країни світового господарства незалежно від досягнутого рівня розвитку і, відповідно, соціально-економічного типу. Сукупність усіх країн світу визначає складну систему сучасного світу, що виступає єдиною цілісністю, що має національні, регіональні підструктури. В останніх публікаціях, що присвячені аналізу процесів глобалізації та регіоналізації, наголошується, що глобалізація виступає проявом сучасної постіндустріальної стадії розвитку суспільства та, відповідно, економічних відносин [1], а від так, глобальна економіка визначає принципово нові умови функціонування країн.

Різні проблемні аспекти глобалізаційного розвитку виступають об'єктом наукового інтересу економістів, політологів, соціологів, екологів, культурологів. З точки зору економічної динаміки, формування глобальної економіки пов'язане із закономірним результатом інтернаціоналізації економічних зв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин. Значне збільшення масштабів міжнародного обміну впливає на формування ринкового механізму, закони якого реалізуються на світовому рівні.

Основними ознаками глобальної економіки стали:

- розширення міжнародної торгівлі (за рахунок розвитку міжнародного поділу праці, що проявляється в інтенсифікації міжнародних економічних відносин, їх лібералізація при одночасному зменшенні різноманітних бар'єрів);
- активізація міграційних процесів, що охоплюють ресурсну базу світового виробництва (капітал, робочу силу, технології, знання);
- посилення інтеграційної взаємодії країн (у тому числі через механізм дії міжнародних організацій) та
- виникнення регіональних інтеграційних об'єднань, дія яких також становиться більш впливовою.

Формування глобальних ринків призвело до появи нових суб'єктів світового господарства – транснаціональних (мультинаціональних) корпоративних структур – діяльність яких має значний вплив на характер розвитку економічних відносин. Від так, подібні транснаціональні фінансово-промислові корпоративні структури перетворились у основний структуроформуючий фактор світового господарства. В залежності від цього можна зазначити, що у подальшій перспективі саме ТНК будуть визначати олігополістичну структуру міжнародних ринків. Наявність значної організаційної структури ТНК забезпечує останнім меншу залежність від національної політики країн розташування головної компанії або її філіалів. Система злиття та поглинання між корпоративними структурами, що відбувається в сучасних умовах оцінюється вже мільярдними угодами. Саме тому можна передбачити, що подальший розвиток світового господарства буде визначатись не скільки системою міжнародного поділу праці, скільки розподілом праці між ТНК.

Особливого значення для розвитку глобальної економіки набуває діяльність міжнародних організацій. Кількісне зростання взаємодії між країнами світу призвело до появи якісних змін, що пов'язані з глобальною економікою. Така взаємодія національних господарств стає неможливою без діяльності спеціалізованих міжнародних організацій, які взаємопогоджують національні інтереси та інтереси всього світового господарства.

Інтернаціоналізація господарського життя є матеріальною основою розвитку як глобальної, так і регіональної інтеграції. При чому, економічна інтеграція виступає найрозвинутішою формою

інтернаціоналізації господарського життя. Слід зазначити, що глобалізація виступає як прояв нової якості інтернаціоналізації «на стадії гранично можливого розвитку її шир, а інтеграція – найвищий ступінь його розвитку вглибину»[2,с.17]. Саме інтернаціоналізація економічних відносин, що виникла на територіальній основі, зумовила розвиток регіональної економічної інтеграції, як складного процесу, до якого залучено перед усім країни з приблизним рівнем економічного розвитку.

Розвиток процесів глобалізації пов'язаний, перш за все, з формуванням єдиного (глобального) ринку, що дозволяє зробити висновок про розвиток глобальної інтеграції в масштабах всього світового економічного простору. Об'єктивними умовами розвитку глобальної інтеграції стала інтернаціоналізація економічних процесів, яка супроводжується транснаціоналізацією на основі еволюції міжнародного розподілу праці. В умовах глобальної інтеграції національні економіки зближуються за рахунок встановлення стійкого товарного обміну, який доповнюється різними міжнародними формами, рухами факторів виробництва (капіталу, робочої сили), внаслідок чого встановлюються тісні світогосподарські зв'язки.

Розвиток регіональної інтеграції сприяє більшій взаємозалежності країн, що інтегруються, що в свою чергу також стимулює глобалізаційні процеси, оскільки на теренах цих країн формується єдиний економічний простір – глобалізація в обмежених масштабах [3].

Визначаючи економічну регіоналізацію, як важливу тенденцію розвитку сучасного глобального простору, Л.Рив'єра-Батиц, підкреслює, що саме вона сприяє: формуванню таких економічних зв'язків, в яких домінують наднаціональні інтереси, посиленню взаємної відкритості економік тих країн, що входять до регіонального інтеграційного об'єднання, що, в свою чергу стимулює створення умов для проведення реформ у рамках самого угруповання та сприяє вирівнюванню основних характеристик ринків цих країн. Від так, економічна інтеграція стає важливим ендегенним фактором зростання [4]. З другого боку, регіональні інтеграційні утворення сприяють їх відособленню і своєрідному виокремленню від глобальної системи господарювання. Суперечність між регіоналізацією і глобалізацією ґрунтується на різних інтересах, властивих локальним (регіональним) і загальним (глобальним) утворенням.

Таким чином, глобалізація світового господарства визначається як процес посилення взаємозв'язку національних економік країн світу, що знаходить своє вираження в утворенні єдиного (глобального) ринку товарів і послуг, фінансів, становленні глобального простору, у тому числі інформаційного. Глобалізація підсилює конкурентний механізм, тому розвиток регіональних інтеграційних угруповань можна розглядати як спосіб протидії негативному впливу глобалізації на конкурентоспроможність національних ринків. А від так, регіональні інтеграційні об'єднання виступають як певний ступінь глобалізаційного розвитку, з другого боку – як спосіб протидії негативному впливу глобалізації світової економіки. Крім того, саме регіональні об'єднання виступають активними суб'єктами глобалізації і формують позитивні та негативні прояви (полюси) глобалізації [5]. Тому не можна розглядати процеси регіоналізації і глобалізації як протилежні. Це взаємообумовлені і взаємозалежні процеси, властиві сучасному світовому розвитку.

Література:

1. Глобалізація і безпека розвитку/ Білорус О., Лук'яненко Д. та ін. – К.:КНЕУ,2001. –733с. Медведев В. Глобалізація економіки: тенденції і противоречія// Мировая экономика и международные отношения. - №2. – 2004. – С.3-10. Осадчая И. Глобалізація і держава: нове в регулюванні економіки розвинутих країн// Мировая экономика и международные отношения. - №11. – 2002. – С.3-14. Сандретто Рене Глобалізація та національний суверенітет. Захист нетрадиційних поглядів// Журнал європейської економіки. – Том 2(№2). – 2003. – С.214-225. Эльянов А. Глобалізація і доганяюче розв'язання// Мировая экономика и международные отношения. - №1. – 2004. – С.3-16.
2. Шишков Ю.В. Інтеграційні процеси на порозі ХХІ століття: чому не інтегруються країни СНГ. – М.: ІІІ тисячеліття, 2001. – 478с. (с.17)
3. Долішній М., Садова У., Семів Л. Глобалізація та її регіональні виміри// Регіональна економіка. - №3. – 2002. – С.7-24.
4. Rivera-Batiz Luis A. Economic Integration and endogenous Growth / L.A.Rivera-Batiz, P.M.Romer // The Quarterly Journal of Economics, Vol.106, No.2 (May, 1991) pp.531-555.
5. Пєфтієв В. Розвиваючийся світ: глобалізація або регіоналізація/ В.Пєфтієв, В. Черновська // Мировая экономика и международные отношения. – 2000. - №7. – С.39-47.

ДУБЕНЮК Я.А.,
к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки
Маріупольського державного
гуманітарного університету

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОГНОЗ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

В умовах скорочення показників соціально-економічного розвитку світового господарства у 2008 р. чи не єдиним сегментом світового ринку, що майже не відчув негативного впливу фінансової кризи, став світовий туристичний ринок: кількість міжнародних прибуттів збільшилася на 16 млн. осіб. Проте така тенденція не